

DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

Bestuur 2008

Voorzitter

Paul Goetghebeur
Ledeganckstraat 35
9000 Gent

tel.09-264 5055

fax 09-2645334

Paul.Goetghebeur@telenet.be

Secretaris

Ferdinand Cobbaut
Fuchsiastraat 105
9000 Gent

☎ 0497-848882

Ferdinand.cobbaut@advalvas.be

Penningmeester

Léonard Cobbaut
Willy Maststraat 51
9032 Wondelgem

Leden

Harald Evrard, 9050 Gentbrugge
Cyrilla Gillis, 9940 Evergem
Hilde Mortier, 9051 Sint - Denijs - Westrem
Karel Reusens, 9051 Sint - Denijs - Westrem
Hilde Van Crombrugge, 9820 Merelbeke
Em. Prof. P. Van der Veken, 9052 Zwijnaarde

Website

<http://www.plantentuin-gent.be> (Vrienden)

<http://www.plantentuin.ugent.be> (Plantentuin)

Leden ex officio

Prof. Dr. Paul Goetghebeur
Directeur, Plantentuin

Ing. Chantal Dugardin
Hortulana, Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent

tel. 09-264 5073

Chantal.Dugardin@UGent.be

Bankrekening: IBAN- BE21 001119215403
BIC- GEBA BE BB

Maartnummer: teksten ten laatste tegen 1 maart 2009 bij de redacteur

Redactioneel

Beste Lezer, beste Vriend(in),

Alweer is een jaar bijna voorbijgetrokken...

Voor sommigen onder ons een zeer donker jaar, voor anderen misschien een gewoon jaar, voor de gelukkigen een mooi jaar.

Tijdens deze donkere dagen denken we aan wat voorbij is gegaan, en beginnen we stilletjes, nog een beetje onbewust, te denken aan wat komen zal. Herinnert u zich nog de melodie, die wereldberoemd werd door de interpretatie van Doris Day, "Que sera, sera" met daarin de duidelijke boodschap van een moeder aan haar dochter "The future's not ours to see".

In het voorbije jaar is de Plantentuin blijven groeien, niet in oppervlakte, niet in omvang, maar in ons streefdoel : kwaliteit.

In de meeste gevallen is deze verandering bijna onmerkbaar, zoals de vervanging van oudere planten waarvan de herkomst verloren is gegaan door nieuwe, jongere exemplaren mét gekende (wild)herkomst.

Soms zijn de veranderingen meer spectaculair, zoals bij de ontruiming van een deel van de Systematiek Dicotylen : de gelijkenis met de beginfase van een bouwwerf is treffend...

Dit jaar mochten we ook de aanstelling verwelkomen van een nieuwe kracht, meer bepaald Jan De Langhe, die als uitmuntend plantenexpert en voorzien van een buitengewone soortenkennis door de Universiteit Gent in het kader van de Plantentuin is opgenomen. Dit heuglijke feit is mogelijk geworden dankzij de zeer belangrijke steun van een externe sponsor.

Beste Vrienden, ook uw steun is zeer nodig voor de goede werking van onze Plantentuin. Ondanks ons volgehouden zuinig beleid is er elk jaar een structureel tekort inzake financiering. En dan komt uw financiële bijdrage goed van pas.

Een voorbeeld. De voorbije jaren hebben we veel geld, tijd, ruimte en zorgen besteed aan de opbouw en het onderhoud van de intussen zeer grote Peperomia-collectie, het basismateriaal van vooraanstaand wetenschappelijk onderzoek. Ook de "Vrienden van de Plantentuin" hebben hiervoor meermaals belangrijke financiële steun verleend.

De Plantentuin dankt u van harte voor deze steun, en we hopen dat u de Plantentuin verder bekend maakt in uw eigen vriendenkring.

Mag ik u dan uitnodigen om onze Plantentuin volgend jaar meerdere keren te komen bezoeken ?

Paul Goetghebeur

Agenda 2009 *

Januari

Zo 11 13u30 Rondleiding in Bourgoyen-Ossemeersen

Februari

Zo 1 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

Maart

Zo 1 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

April

Zo 5 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

Zo 26 Erfgoeddag

Mei

Vrij 1 Rondleiding in Leupegem

Zo 3 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

Za-Zo 16-17 Tweedaagse tuinreis naar Engeland

Juni

Zo 7 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

Juli

Za 4 Blueberries, jeneverbessen en Arboretum

Zo 5 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

19-27 Gentse Feesten

Augustus

Zo 2 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

? Tuinbezoek

September

Zo 6 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

Za 26 Beurs zeldzame planten Celles

? Bezoek omgeving Aalst

Oktober

Zo 4 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

November

Zo 1 10 uur Gratis rondleiding in de Plantentuin

December

Za 12 Algemene Vergadering

* onder voorbehoud van goedkeuring door de Raad van Bestuur

De Bourgoyen – Ossemeersen

Zondag 11 januari 2009 om 13u30.

Opnieuw gaat onze koude-neuzen wandeling door in januari.

Het wordt weer genieten van dit schitterende gebied, deze parel aan de Gentse Natuurkroon, en hopelijk met de observatie van de ontelbare pleisterende vogels.

Deze deugddoende namiddagwandeling in hartje winter bezorgt ons een gezonde bloos op onze wangen en de broodnodige zuurstof die we in deze periode zo vaak te kort komen door ons vele binnenzitten.

De uitstekende verbeteringen aan het gebied bevestigen meer en meer de hoge ecologische waarde en die komen niet alleen de fauna en flora ten goede maar ook wij, als mens, kunnen hier mee van genieten.

Wie zeker geniet van de ingrijpende veranderingen zijn de vele vogels; we hopen weer de vele wintergasten en anderen te kunnen zien.

Alhoewel de herfst meer en meer té warm is en de winter wat later begint... zijn er op dit eigenste ogenblik weer verschillende wintergasten aanwezig, dus dat belooft.

Het wordt weer genieten in het veld om daarna op te warmen met een drankje en wat na te keuvelen aan het einde van onze wandeling in de Cafetaria van het pas dit jaar geopende Passief Huis aan de uitgang Driepikkelstraat.

Wanneer : Zondag : 11 januari 2009

Afspraak en vertrek : *Opgelet :* afspraakplaats is dus weer !!!

De Parking van de Sporthal in de Driepikkelstraat, Gent

Let op : na een langere vriesperiode en bij dikke mist en/of ijzel gaat de tocht niet door.

(bij twijfel neem contact op met Cyrilla tel: 09/357.44.51)

Het kan al dan niet zeer koud zijn, het is winter!! Voorzie aangepaste kledij en schoeisel.

Nuttig om mee te nemen: verrekijker en / of telescoop, vogelgids, enz.

Uw bereidwillige gidsen: Cyrilla Gillis en Harald Evrard

Tuintweedaagse Engeland

16-17 mei 2009

We zetten bij deze tweedaagse uitstap naar Engeland drie merkwaardige tuinen op het programma.

Zaterdag voormiddag bezoeken we Nymans garden, een National Trust eigendom in Haywards Heath, West Sussex.

We vinden er een historische collectie bomen, struiken en planten in een prachtig gestructureerd kader, met bijzondere en dikwijls theatrale effecten. Je ziet er mooie, zeldzame en van naamplaatjes voorziene bomen in een van de mooiste tuinen uit de vele waardevolle tuinen in deze regio.

In de namiddag gaan we een boogscheut daar vandaan naar een paradijs van Rododendron. Leonardslee lakes and garden in Horsham zal een kleurenpalet zijn van bloeiende Rodo's (enkelen 200 jaar oud), Azalea, Camelia, Acer, Magnolia, en een tapijt van "bluebells". In dit 100 ha grote domein is een wandeling langs de goed aangelegde paden een onvergetelijke ervaring.

Leonardslee heeft ook een beperkte collectie oude oldtimers en een groot museum met de miniatures waarmee de kinderen van de familie destijds speelden;

In het hotel wacht ons een diner, een goede nachtrust en een stevig ontbijt.

De zondag wordt voorbehouden voor een bezoek aan de Royal Botanic Gardens, Kew.

Kew is internationaal befaamd. In de eerste plaats is het een wetenschappelijke instelling voor plantkundig onderzoek, vergaren, bewaren en uitwisseling van planten.

Maar de verrukkelijke en gevarieerde tuin van meer dan 120 ha heeft voor iedereen heel veel te bieden. Rijke collecties van varens, grassen, struiken, en bomen van alle klimaatgordels worden in een prachtige omgeving getoond.

Voor vele kenners is Kew het mekka van de botanische tuinen. Je moet het minstens eenmaal in je leven bezocht hebben.

Tien jaar geleden bezochten de Vrienden al eens Nymans en Kew, maar we vonden het de moeite waard het nog eens op het programma te plaatsen.

Praktisch:

- **vertrek:** zaterdag 16 mei om 7 uur stipt aan de P&R parking, Land van Rodelaan te Gentbrugge. We zijn terug in Gent op zondag 17 mei omstreeks 22u30.

- **vervoer:** met luxe autocar via de Shuttle

- **prijs:** de prijs voor de uitstap bedraagt 170 € (niet-leden 180 €) per persoon. Voor een single is er 30 € supplement.

In de prijs is begrepen: reis met autocar, half pension in Crowne Plaza hotel, toegang tot de tuinen. Niet inbegrepen: de middagmalen (restaurants in de bezochte tuinen), dranken en persoonlijke uitgaven.

- **inschrijven:** is noodzakelijk en gebeurt, ten laatste vóór 31 januari 2009, via een melding per e-mail (karel@aol.be), telefoon (09 222 73 72) of brief (Karel Reusens, Leiepark 7, 9051 Gent), waarna U een inschrijvingsformulier wordt toegezonden.

Opgelet: het aantal deelnemers is beperkt tot 60; deelname wordt in de volgorde van de melding ervan genoteerd.

- **organisatie:** Hilde Mortier en Karel Reusens

- **www:**

Nymans: www.nationaltrust.org.uk/main/w-nymansgarden2

Leonardslee: www.leonardsleegarden.com

Kew: www.kew.org

Hotel: [www.ichotelsgroup.com/h/d/cp/1/en/hotel/lgwuk?](http://www.ichotelsgroup.com/h/d/cp/1/en/hotel/lgwuk?_requestid=1792617)
_requestid=1792617

***Het bestuur van 'De Vrienden van de Plantentuin Gent'*
*wenst haar leden en lezers een vreugdevol jaar 2009***

PHILADELPHUS

Toen Apollodorus van Artemita in de eerste eeuw voor onze jaartelling zijn geschiedenis van het keizerrijk Parthia schreef, kon hij natuurlijk niet vermoeden dat een terloopse vermelding uit deze *Parthika* eeuwen later mede aan de basis zou liggen van de naam voor een omvangrijk plantengenus : *Philadelphus*. Zijn werk ging verloren en het is enkel door een aantal citaten bij latere auteurs dat we op de hoogte zijn van Apollodorus van Artemita en zijn geschriften. De korte tekst hieruit die ons interesseert handelt over een plant die in Parthia groeide, en is terug te vinden in de *Deipnosophistae* van Athenaeus van Naucratis die leefde in de 2de-3de eeuw van onze jaartelling. Dit werk beschrijft een banket waar de geleerde genodigden lange dialogen voeren over uiteenlopende onderwerpen en daarbij voortdurend oudere auteurs citeren. Een onderwerp dat uitgebreid aan bod komt handelt over de verschillende samenstelling van bloemkransen en bloemenslingers met de vermelding van de planten die hiervoor in aanmerking komen. Eén van de genodigden herinnert zich dus die bewuste passage uit het werk van Apollodorus. In de Engelse vertaling van het werk van Athenaeus door C.D. Yonge met de titel *The Deipnosophists, or, Banquet of the Learned of Athenaeus* (London, 1854) luidt het in Boek XV, p. 1090 als volgt :

"And Apollodorus, in the fourth book of his History of Parthia, speaks of a flower called philadelphum, as growing in the country of the Parthians, and describes it thus: "And there are many kinds of myrtle,- the milax, and that which is called the philadelphum, which has received a name corresponding to its natural character; for when branches, which are at a distance from one another, meet together of their own accord, they cohere with a vigorous embrace, and become united as if they came from one root, and then growing on, they produce fresh shoots; on which account they often make hedges of them in well-cultivated farms; for they take the thinnest of the shoots, and plait them in a net-like manner, and plant them all round their gardens; and then these plants, when plaited together all round, make a fence which it is difficult to pass through."

Dit is een nogal vage beschrijving van een plant met de naam *Philadelphum* die laat vermoeden dat het een gewas is met klimmende of windende takken, blijkbaar heel geschikt voor het maken van ondoordringbare omheiningen rond weiden of velden. Jammer genoeg zegt Apollodorus niets

over de bloem, het blad, of de vruchten. Dat maakt de beschrijving eigenlijk toepasbaar op verschillende planten. Hij zegt wel iets bijzonders over de naam zelf : "de philadelphum, die een naam kreeg overeenstemmend met zijn natuurlijk karakter". Het woord *philadelphum* wordt gewoonlijk uitgelegd als "die zijn broer bemint" of "liefde voor de broer", een betekenis die trouwens ook gegeven wordt in verband met de bijnaam Philadelphus, toegevoegd aan de naam van enkele koningen uit de oudheid.

Zo was er Philip I Philadelphus, koning van het Seleuciedenrijk die samen met zijn tweelingbroer Demetrius op de troon zat in Damascus en regeerde van 95 tot 83 voor Christus. Er was verder Attalus II Philadelphus (230-138 v.Chr.), koning van Pergamon, die zijn oudere broer die eerst koning werd, loyaal diende als militair en diplomaat. Nog eerder was er Ptolemaeus II Philadelphus (309-246 v.Chr.), koning van Egypte en vooral bekend als stichter van de beroemde bibliotheek van Alexandrië. In zijn geval werd de naam Philadelphus pas later toegevoegd om hem te onderscheiden van zijn vader Ptolemaeus I Soter. De bijnaam Philadelphus kwam eigenlijk in de eerste plaats toe aan zijn zuster Arsinoë II die met hem trouwde nadat hij zijn vrouw verbannen had.

Deze Ptolemaeus II Philadelphus komt meermaals ter sprake in de *Deipnosophistae* van Athenaeus, maar praktisch uitsluitend omwille van zijn voorliefde voor pracht en praal, eten, vrouwen, exotische dieren, enz. Nergens wordt in dit boek echter het verband gelegd tussen de plant *Philadelphum*, vermeld door Apollodorus en deze Egyptische koning. Apollodorus schreef over het keizerrijk Parthia, en het is niet erg waarschijnlijk dat men daar een plant zou noemen naar een Egyptische koning. In Parthia zelf kreeg geen enkele van de heersers de bijnaam Philadelphus, wat laat vermoeden dat deze plantennaam wellicht alleen maar gebruikt werd in de zin van de betekenis van het woord zelf, en niet verwijzend naar een persoon. Maar het vraagt toch enige verbeelding om deze betekenis van "broederliefde" terug te vinden in de beschrijving van de plant door Apollodorus zoals geciteerd bij Athenaeus.

Met een sprong in de tijd van zowat 16 à 17 eeuwen komen we terecht

op het tijdstip dat de naam *Philadelphus* weer opduikt in verband met een plantennaam. In 1623 verscheen namelijk in Bazel de *Pinax Theatri Botanici* van Gaspard Bauhin (1560-1624). In dit werk bracht hij een overzicht van alle toen bekende planten met hun namen en synoniemen. Daarbij ook op p. 398 de *Syringa*, waarvan hij enkele soorten noemt, telkens met de synoniemen en de auteurs waar deze vermeld worden :

I. *Syringa caerulea*

II. *Syringa Arabica*

III. *Syringa alba sive Philadelphus Athenaei*

IV. *Syringae albae affinis*

De tweede en vierde soort worden hier buiten beschouwing gelaten, omdat ze verder geen rol spelen bij het tot stand komen van het genus *Philadelphus*. Toch even vermelden dat het voor de tweede soort om een plant gaat die later de naam *Jasminum sambac* kreeg. De eerste en derde soort werden tot in het begin van de 18de eeuw samen vermeld in verschillende publicaties. Het is natuurlijk vooral die derde soort die hier de aandacht vraagt omwille van het vermelden van de naam *Philadelphus*. Gaspard Bauhin geeft echter geen verdere uitleg voor deze naamkeuze. Maar die krijgen we wel van zijn oudere broer Jean Bauhin (1541-1613), net als Gaspard een Zwitsers plantkundige. In zijn *Historiae plantarum universalis*, uitgegeven in 1650-1651 in Yverdon, vertelt hij in Tome 1, p. 203-204 bij de behandeling van de *Syringa alba* het volgende :

"Hanc Guilandinus Philadelphum florem Apollodori apud Athenaeum dinosoph. I 15. cap.12 dicebat, uti nobis retulit D. Casp. Bauh. Quae sanè opinio nobis non displicet.

Verba Athenaei haec sunt: Apoll. I 4 Rerum Parthicarum scribit florem Philadelphum vocatum nasci in Parthia regione de quo haec tradit.

Myrti varia genera, Milax (Smilax) vocatusque Philadelphus, qui flos naturae aptum nomen accepit, quia ramos illi per intervalla esse acceidit sua sponte, complexionem ubi nascuntur animatorum veluti ex una eademque radice operantur: reliquum vero discurrunt, ac vivas plantas gignant, ... & in unitatem uinguntur, deinde procurrentes vivos surculos pariunt."

Jean Bauhin schrijft hier dus dat zijn broer Gaspard (of Caspar) hem meedeelt dat Guilandinus zei dat deze bloem van Apollodorus met de naam *Philadelphus* bij Athenaeus in zijn *Dipnosophistae* ter sprake komt. En deze verstandige mening (van Guilandinus) bevalt hem wel. Dan vervolgt hij met zijn versie van de tekst van Apollodorus zoals te vinden bij Athenaeus over de bloem die *Philadelphus* wordt genoemd en afkomstig is uit Parthia : "Verschillende soorten mirte, *Milax* (*Smilax*) met de naam *Philadelphus*, waarvan de bloem een naam kreeg die aangepast is aan haar natuur..." Opvallend is dat Jean Bauhin de plant met de naam *Philadelphus* associeert met *Smilax*. Dit zou dan de *Smilax aspera* L. zijn, een plant die in zijn tijd al lang bekend was omwille van de medicinale eigenschappen. Een doornige klimmende plant die zich door struiken en bomen slingert, met kleine groenwitte bloemen, langwerpige driehoekige bladeren en rode bessen.

Maar gezien de periode waarin Jean Bauhin schrijft, zou het ook om een andere plant kunnen gaan. Want de naam *Smilax* werd toen door hem en sommige tijdgenoten eveneens gebruikt voor de plant die nu bekend staat als *Calystegia sepium* L. (*Convolvulus sepium* L.) of Haagwinde. Bij zijn broer Caspar wordt de *Convolvulus* behandeld onder de titel "*Convolvulus seu Smilax*" (Pinax, p. 294-295). Echter zonder de naam *Milax* als synoniem te vermelden. Maar dit vinden we wel terug bij Dodoens in zijn *Cruijdeboeck* (1554) waar hij op p. 427-428 bij Cap. 51 "Van Clocxkens winde" schrijft : "Clocxkens winde wordt gheeten in Griecx *Smilax leia/* van Galenus *Milax*. In Latijn *Smilax lenis*."

De vermelding van Galenus ivm de naam *Milax* is afkomstig van Leonhart Fuchs (1501-1566) voor wie Dodoens grote bewondering had want hij gebruikte het *New Kreuterbuch* van Fuchs gepubliceerd in 1543 als model. Hierin wordt onder Cap. CCLXXV "Gross glatte Wind" omtrent de naam het volgende gezegd : "Bei dem Dioscoride *Smilax lia/* bey den Galeno *Milax* (genent). Zu Latein würt diss Gewechss *Smilax laevis* geheysen...". Dit wordt gevolgd door de beschrijving van de "Gross stechend Wind, oder scharpffe Wind/ würt von den Griechen *Smilax trachia/* und *Milax* geheysen. Zu Latein *Smilax aspera*." Claudius Galenus (131- 201/216 na Chr.) was een

Grieks-Romeins arts die in de geschiedenis van de westerse geneeskunde een belangrijke rol speelde. Hij publiceerde over verschillende onderwerpen. In zijn *De Simplicibus* handelde hij onder andere over 540 plantaardige geneesmiddelen. Vermits Jean Bauhin studeerde onder Leonhart Fuchs in Tübingen, is het niet toevallig dat hij dit verband legt tussen *Milax* en *Smilax*.

De verwijzing naar Guilandinus is zeker niet toevallig. Melchior Guilandinus of Melchior Wieland (1520-1589) was een Duitser, geboren in Königsberg, die naar Italië trok en in Rome plantkunde en farmacologie studeerde. Hij werd in bescherming genomen door senator Marino Cavalli, ambassadeur van Venetië. Deze maakte ook deel uit van het bestuur van de universiteit van Padua. Guilandinus kreeg door zijn bemiddeling en financiële steun de opdracht om naar Klein-Azië en Noord-Afrika te reizen, waarbij hij onder andere Syrië en Egypte bezocht met de bedoeling planten te verzamelen. Hij werd echter gevangen genomen door piraten. Na meerdere jaren kon hij bevrijd worden dank zij Gabriel Falloppio die het losgeld betaalde. Het is niet duidelijk of Guilandinus planten kon meebrengen bij zijn terugkeer naar Italië. In 1561 werd hij aangesteld als directeur van de plantentuin van Padua (opgericht in 1545). Hij gaf er ook lessen in de plantkunde. In 1577 bezocht Gaspard Bauhin de universiteit van Padua, waar hij lessen anatomie volgde en eveneens de lessen plantkunde gegeven door Melchior Guilandini. Waarschijnlijk hoorde hij toen van Guilandinus persoonlijk zijn mening over Apollodorus en Athenaeus en de vermelding van een plant met de naam *Philadelphus*.

Eigenlijk vertelt de opmerking van Jean Bauhin ons enkel waar Gaspard zijn inspiratie voor de naamkeuze vandaan haalde. Het zegt ons dus niet naar welke plant die naam *Philadelphus* bij Apollodorus precies verwijst. Er lijkt in elk geval geen verband te zijn met de plant die in de tijd van Bauhin als een soort *Syringa* beschouwd werd. En dit zelfs nog voor lange tijd nadien, want de naam *Philadelphus* werd niet overgenomen als afzonderlijke genusnaam door andere auteurs, wel als vermelding bij *Syringa*, zoals Jean Pitton de Tournefort in zijn *Institutiones rei herbariae* (Paris, 1700-1703), waarbij hij naast de *Syringa alba* sive *Philadelphus Athenaei* van Bauhin ook verwijst naar Clusius die deze plant *Frutex coronarius* noemde. Maar het is dus wel Gaspard Bauhin die de

naam *Philadelphus* als eerste voorstelde. Wellicht had hij het vermoeden of zelfs de zekerheid dat de *Syringa alba* een plant was die niet thuis hoorde in dit genus en dus een nieuwe naam moest krijgen.

Carolus Clusius (Charles de l'Escluse, 1526-1609) vermeldde de plant waarvoor hij de naam *Frutex coronarius* koos in zijn *Rariorum aliquot stirpium per Hispanias observatarum historia*, gepubliceerd in 1576. De tekst en illustraties voor dit boek waren eigenlijk al persklaar in 1569, maar door diverse problemen liep de publicatie bij Plantijn vertraging op. Dit werk bevat zijn observaties en ontdekkingen van nieuwe planten tijdens een reis door Spanje en Portugal in 1564. Zo onder andere *Frutex coronarius* waarbij de tekst (p. 124-126) vergezeld wordt door een houtsnede. Clusius, die veel belangstelling had voor de herkomst van planten, zegt dat hij deze plant nergens spontaan heeft zien groeien en enkel heeft aangetroffen in tuinen. In de eerste plaats hier ten lande ("Belgicis hortis") en verder in Duitsland en in Spanje. Dit vermeldt hij nogmaals met ongeveer dezelfde woorden in zijn *Rariorum plantarum historia* (p. 55-56), gepubliceerd in 1601, waarin de *Frutex coronarius* of *Syringa* besproken wordt naast *Syringa caeruleo flore* of *Lilac Mathioli*. Elk vergezeld door een houtsnede, die trouwens nog voor andere publicaties gebruikt werden (Lobelius, Dodoens).

Beide soorten *Syringa* die Bauhin met hun verschillende synoniemen vermeldt in zijn *Pinax* waren in de 16de eeuw nieuw in de zin van voordien onbekend in Europa. Zowel de *Syringa caerulea* (later *Syringa vulgaris* L.) als de *Syringa alba* (later *Philadelphus coronarius* L.) werden bekend als tuinplant, zonder dat men op de hoogte was omtrent de herkomst of de streek waar de plant in het wild groeide. Soms vindt men synoniemen met geografische verwijzingen, zoals bij Lobelius die in zijn *Plantarum seu stirpium historiae* van 1576 de namen *Syringa caerulea lusitanica* en *Syringa Italica* gebruikt. Maar dit had niets te maken met de oorspronkelijke herkomst van de planten maar met de regio's in Europa waar de planten zoals toen vermoed werd eerst geïntroduceerd werden.

In tegenstelling tot *Syringa alba* is het voor *Syringa caerulea* (*S. vulgaris* L.) echter wel geweten hoe de plant in Europa terecht kwam. Dit gebeurde vanuit Constantinopel en via Wenen door toedoen van Ogier Ghislain de Busbecq (1522-1592), ambassadeur van keizer Ferdinand I aan het hof

van sultan Suleiman de Grote te Constantinopel. Hij verbleef er van 1554 tot 1562. Samen met de begeleidende geneesheer Willem Quackelbeen (1527-1561) verzamelde hij plantenmateriaal dat hij opstuurde of meenam bij zijn terugkeer naar Wenen in 1562.

Eén van de eersten die planten en zaden van Ogier Ghislain de Busbecq of Quackelbeen ontving was Pier Andrea Mattioli (1501-1577). In 1555 werd hij lijfarts van Ferdinand I, keizer van het Heilig Roomse Rijk. Hij werd vooral bekend om zijn commentaren op het werk van Dioscorides die toen nog door velen als de autoriteit wat betreft het medicinaal gebruik van planten werd beschouwd. Zijn bevindingen omtrent de identificatie van de planten bij Dioscorides publiceerde hij in zijn *Commentarii in sex libros Pedacii Dioscorides*, die meerdere uitgaven kende. De interessantste hier is die van 1565 waarin voor het eerst een afbeelding van de blauwe sering te zien was. Deze plant die zoals hij zelf zegt door Ogier Ghislain de Busbecq uit Constantinopel meegebracht werd noemt hij Lilac (een naam die tot op heden bewaard bleef in het Frans en het Engels).

In tegenstelling tot wat sommige (Engelse) auteurs beweren, is er geen enkele aanwijzing dat Ogier Ghislain de Busbecq of Willem Quackelbeen ook de *Syringa alba* (*Philadelphus coronarius*) opstuurden of meebrachten vanuit Constantinopel. Mattioli zegt er niets over en hij wordt zelf trouwens door tijdgenoten (Clusius, Lobelius, Dodoens, Bauhin) alleen vermeld ivm *Syringa caerulea* of Lilac (dus *Syringa vulgaris* en niet *Philadelphus coronarius*). Bovendien spreken de biografen van Ogier Ghislain de Busbecq en Willem Quackelbeen (A.H. Huussen, Zweder von Martels, J. E. Opsomer), die dieper op de kwestie ingaan bij de opsomming van de door hen geïntroduceerde planten, enkel over *Syringa vulgaris*, niet over *Philadelphus coronarius*.

Nochtans lijkt het zo dat beide planten ongeveer in dezelfde periode in Europese tuinen verspreid werden, net zoals en aantal andere exotische planten. De belangstelling voor nieuwe planten uit verre streken nam in de loop van de 16de eeuw sterk toe, niet alleen bij plantkundigen, maar ook bij liefhebbers-verzamelaars. En niet alleen omwille van het mogelijk gebruik als geneesmiddel, maar eveneens als sierplant en pronkobject. Voor *Philadelphus coronarius* is dit zeker het geval, want zo vinden

we bijvoorbeeld bij Dodoens in zijn *Cruydt-Boeck* (Antwerpen, 1644, p. 1219) de volgende opmerking over het gebruik in het XVI Capitel "Van Syringa" begeleid door een houtsnede identiek aan deze van Lobelius en Clusius, met het opschrift "Syringa met witte bloemen" :

"Aerd, Kracht ende Werckinghe: Van de nuttigheydt ende ghebruyck van dese Syringa en weet ick niet sekerlijcks te schrijven/ dat ick selfs versocht oft van iemant anders verstaen soude moghen hebben."

Wat eigenlijk impliceert dat *Philadelphus coronarius* enkel als sierplant gezocht en verspreid werd in tuinen. Zoals hij trouwens aangeeft in verband met de "Plaetse" :

"De Syringa en is hier te lande nerghens elders dan alleen in de hoven te vinden: waer datse eerst uyt Spaegnien over gesonden is geweest/ soomen seydt."

Een gelijkaardige observatie is te vinden in het *Kruydtboek* van Lobelius (1581, p. 120), waar hij de plant als *Syringa Italica* bespreekt :

"Deze plante heeft de bladers langher dan die vanden Birckenboom: de bloemen wit ende welriekende/ die vanden Orange oft Lindeboom ghelijck. En is nu ter tijt met desen naem inde hoven van Nederlant zeer wel bekend."

Lobelius geeft in de inleiding van zijn *Kruydtboek* een opsomming van een vijftiental namen van personen die hem zaden en planten bezorgden en hij prijst ze ook voor hun inspanningen om die zaden en planten, soms afkomstig uit verre streken, zoals "beide Indiën, Constantinopel, Italië, Spanje, Duitsland,..." in hun tuinen te brengen en verder te kweken. Bij diegenen die hij vermeldt zijn er plantenliefhebbers die toen een vermaarde rijke collectietuin hadden, zoals Karel van Sint Omaars, heer van Dranouter met een tuin in Moerkerke, Peeter van Coudenbergh met een tuin buiten de stadsmuren van Antwerpen en Jean de Brancion in Mechelen. Het is wellicht in die collectietuinen dat Dodoens, Clusius en Lobelius *Philadelphus coronarius* aantreffen en nadien beschreven. Blijkbaar werd de plant verspreid via dit uitgebreid netwerk van bevriende plantenliefhebbers.

De belangstelling voor planten in de 16de eeuw betrof echter niet alleen deze uit verre landen, maar evengoed alle toen onbekende en zeldzame planten uit afgelegen en nog niet door plantkundigen geëxploreerde gebieden dicht bij huis (Spanje, Portugal, Oostenrijk, Italië,...). Wellicht was dit het geval voor *Philadelphus coronarius*, want hoewel men deze plant steeds vermeld vindt samen met *Syringa vulgaris* is er geen aanwijzing dat ze op een gelijkaardige manier ingevoerd werd uit Turkije of een ander land buiten Europa. Een andere mogelijkheid is immers dat de plant niet "ingevoerd" werd, maar reeds aanwezig was als wilde en eventueel zeldzame plant in afgelegen streken binnen Europa. De groeiende belangstelling voor planten zorgde er dan voor dat ook deze plant meer aandacht kreeg als sierplant omwille van de opvallende bloei en geur, en tamelijk vlug verspreid werd in tuinen. Tegenwoordig wordt aangenomen dat *Philadelphus coronarius* L. mogelijk inheems zou zijn in zuidelijk Europa (Italië, Z Oostenrijk).

Het is pas met Linnaeus dat definitief de naam *Philadelphus* gekozen werd voor dit genus, volledig gescheiden van het genus *Syringa*. In 1737 vermeldt hij in zijn *Hortus Cliffortianus* de naam *Philadelphus* voor een afzonderlijk genus en verwijst daarbij duidelijk naar de *Pinax* van Gaspard Bauhin. Maar het is natuurlijk met de publicatie van zijn *Species Plantarum* in 1753 dat de naam voor de toekomst vastgelegd werd. Dit met het epitheton *coronarius*, zodat ook nu nog altijd de plant bekend staat als *Philadelphus coronarius* L.

De Nederlandse naam voor deze plant is Boerenjasmijn. Het is niet duidelijk wanneer deze naam ontstond. Maar hij is pas te vinden in publicaties na 1850. Hoe de plant voordien heette was wellicht een kwestie van verschillende lokale volksnamen in Vlaanderen en Nederland. We weten echter wél hoe de naam van de plant klonk ten tijde van Dodoens. In de 1644 uitgave van zijn *Cruydt-Boeck* (p. 1219) komt de "Naem" uitgebreid ter sprake :

"Dit ghewas wordt hedensdaeghs *Syringa* gheenoemt oft *Syrinx*; dat is *Fistula* in 't Latijn/ ende *Fluyte* oft *Pijpe* in onse tael; om dat de struycken ende tackskens hol zijn/ oft ten minsten met voos mergh ghevult zijnde haest uytghehoolt moghen worden/ ende lichtelijck voor pijpkens oft fluytkens kunnen dienen. Men geeft het somtijds oock den toenaem van *Syringa candida*, dat is Witte *Syringa*/ oft oock *Syringa candido flore*, dat is *Syringa* met witte bloemen; ende dat al-

leenlijck tot onderschil van den Lillach/ die van sommige Blauwe Syringa ghenoeemt wordt."

De naam van Fluyteboom en Pijpboom is verder terug te vinden in publicaties uit de 18de en begin 19de eeuw.

Als besluit nog even beknopt vermelden dat in de loop van de 18de en vooral de 19de eeuw andere soorten *Philadelphus* ontdekt werden op het Amerikaanse continent en in Azië. Deze uit Amerika werden na hun introductie in Europa gekruist met *Philadelphus coronarius*, vooral door de Franse kweker Victor Lemoine. Het resultaat was een aantal cultivars die nu in vele tuinen te vinden zijn, met opvallende verschillen in bloemvorm, bladkleur, hoogte en geur. De oorspronkelijke *Philadelphus coronarius* blijft echter nog steeds een aantrekkelijke en gemakkelijke tuinplant met toepassingen als solitair of haagplant.

Bibliografie

- Arber, A. (1990). *Herbals, their origin and evolution*. Cambridge.
- Bauhin, G. (1623). *Pinax theatri botanici*. Basel.
- Bauhin, J. (1650-1651). *Historiae plantarum universalis*. Yverdon.
- Clusius (1576). *Rariorum aliquot stirpium per Hispanias observatarum historia*. Antwerpen.
- Clusius (1601). *Rariorum plantarum historia*. Antwerpen.
- Coats, A.M. (1963). *Garden shrubs and their histories*. London.
- De Nave, F. en Imhof, D. (red.) (1993). *De botanica in de Zuidelijke Nederlanden*. Antwerpen.
- Dodoens (1554). *Cruijdeboeck*. Antwerpen.
- Dodoens (1644). *Cruydt-Boeck*. Antwerpen.
- Fuchs, L. (1543). *New Kreuterbuch*. Basel.
- Huussen, A.H. (1949). *Het leven van Ogier Ghislain de Busbecq*. Leiden.
- Lobelius (1581). *Kruydtboeck*. Antwerpen.
- Mabberley, D.J. (2000). *The plant-book*. Cambridge.
- Opsomer, J.E. (1961). Willem Quackelbeen- Humanist, geneesheer en botanicus. In : *Handelingen van de Koninklijke Geschied- en Oudheidkundige Kring van Kortrijk*, Deel XXXII, p. 321-361.
- Phillips, R. & Rix, M. (1989). *Bloeiende heesters*. Utrecht.
- Yonge, C.D. (1854). *The Deipnosophists, or, Banquet of the Learned of Athenaeus*. London.
- Zweder von Martels (1989). *Augerius Gislénius Busbequius, Leven en werk van de keizerlijke gezant aan het hof van Suleyman de Grote*. Groningen.

Bernard Symoens

Lidgeld 2009 (geldig voor een gezin)

Gewoon lid	11 euro
Beschermend lid	15 euro
Steunend lid	25 euro

Te betalen op rekening 001-1192154-03 van de Vrienden van de Plantentuin Gent, p/a Willy Maststraat 51 9032 Wondelgem, met als vermelding "lidgeld 2008" en "naam van het lid".

Wil a.u.b. de naam en het adres van het lid vermelden, indien deze verschillend is van de betalende persoon. Beste dank.

Meerjarig lidmaatschap

Een meerjarig lidmaatschap is mogelijk (inflatie-bestendig!) onder de voorwaarden hieronder beschreven (warm aanbevolen)

Gewoon lid, 5 jaar	50 euro
Beschermend lid, 5 jaar	75 euro
Steunend lid, 5 jaar	125 euro

Het lidmaatschap geldt voor een periode van 1 januari tot 31 december **of** 1 juli tot 30 juni

Lidmaatschap voor het leven (vanaf 50 jaar)

Gewoon lid voor het leven	200 euro
Beschermend lid voor het leven	350 euro
Steunend lid voor het leven	550 euro

Men kan ook lid worden door aankoop van het boek 'Planten-Odysee', inclusief een waardebon voor lidmaatschap, aan de prijs van 20 euro (+ 4 euro verzendingskosten). Dit bedrag kan overgeschreven worden op rekening 001-1192154-03 van Vrienden Plantentuin met vermelding 'Planten-Odysee'.

Een herfstelijk bezoek aan het Maaltepark

Op zaterdag 25 oktober zijn een veertigtal leden samengekomen voor een zonnige wandeling in het Maaltepark.

Op aanvraag en suggestie van enkele deelnemers (die mijn bomenlijst en bijhorende kaart hadden gezien) worden deze twee items hier opgenomen, "tot nut en vermaak" van onze geïnteresseerde leden.

Op deze wijze, met kaart en lijst gewapend, kan u zelf een verkenning wagen in dit Maaltepark.

In 2004 hebben twee studenten Biologie in de wintermaanden een dendrologische opname (metingen van omtrek en hoogte van bomen) gemaakt. De basiskaart is hun werk, evenals de basislijst. Beiden zijn wat herwerkt en aangevuld, na een bezoek uitgevoerd door Jan De Langhe en mezelf. Nummers gevolgd door " n.v. " = niet gezien, of niet met zekerheid teruggevonden.

Veel plezier ermee !

Lijst bomen & struiken (Tom Accou & Kim De Bus 2004), met aanvullingen

1	Fagus sylvatica	Purpurea-groep	Gewone beuk ("rood" blad)
2	Fagus sylvatica		Gewone beuk
3	Fagus sylvatica		Gewone beuk
4	Pinus strobus		Weymouthden
5	n.v.		
6	Quercus robur		Zomereik
7	Pseudotsuga menziesii		Gewone douglasspar
8	Quercus robur		Zomereik
9	Fagus sylvatica		Gewone beuk
10	Quercus robur		Zomereik
11	Fagus sylvatica		Gewone beuk
12	Fagus sylvatica		Gewone beuk
13	Fagus sylvatica		Gewone beuk
14	Quercus rubra		Amerikaanse eik
15	Fagus sylvatica		Gewone beuk
16	Fagus sylvatica		Gewone beuk
17	Fagus sylvatica		Gewone beuk
18	Fagus sylvatica		Gewone beuk
19	Fagus sylvatica		Gewone beuk
20	Fagus sylvatica		Gewone beuk

21	<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk
22	<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk
23	<i>Quercus pubescens</i>	Donzige eik
24	<i>Fagus sylvatica</i> Purpurea-groep	Gewone beuk ("rood" blad)
25	<i>Quercus robur</i>	Zomereik
26	<i>Fraxinus excelsior</i>	Gewone es
27	<i>Fraxinus excelsior</i>	Gewone es
28	<i>Fagus sylvatica</i> Purpurea-groep	Gewone beuk ("rood" blad)
29	<i>Fagus sylvatica</i> Purpurea-groep	Gewone beuk ("rood" blad)
30	<i>Populus x canadensis</i>	Canadapopulier
31	<i>Picea abies</i>	Fijnspar
32	<i>Picea abies</i>	Fijnspar
33	n.v.	
34	n.v.	
35	<i>Quercus robur</i>	Zomereik
36	n.v.	
37	n.v.	
38	n.v.	
39	<i>Pinus strobus</i>	Weymouthden
40	<i>Fagus sylvatica</i> Purpurea-groep	Gewone beuk ("rood" blad)
41	<i>Quercus robur</i>	Zomereik
42	<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk
43	n.v.	
44	<i>Taxodium distichum</i>	Moerascypres
45	n.v.	
46	<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk
47	<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk
48	<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk
49	<i>Platanus x hispanica</i>	Plataan
50	<i>Larix cf. decidua</i>	Europese lork
51	<i>Populus x canadensis</i>	Canadapopulier
52	<i>Populus x canadensis</i>	Canadapopulier
53	<i>Populus x canadensis</i>	Canadapopulier
54	<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk
55	n.v.	
56	n.v.	
57	<i>Quercus robur</i>	Zomereik
58	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Gewone esdoorn
59	<i>Quercus robur</i>	Zomereik
60	<i>Taxodium distichum</i>	Moerascypres
61	(verdwenen)	
62	<i>Quercus robur</i>	Zomereik
63	<i>Populus x canescens</i>	Grauwe abeel
64	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Gewone esdoorn
65	<i>Castanea sativa</i>	Tamme kastanje

66	<i>Quercus rubra</i>	Amerikaanse eik
67	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Gewone robinia
68	<i>Castanea sativa</i>	Tamme kastanje
69	<i>Gymnocladus dioica</i>	Amerikaanse doodsbeenderen boom
70	(verdwenen)	
71	<i>Pinus nigra</i>	Zwarte den
72	<i>Pinus nigra</i>	Zwarte den
73	(verdwenen)	
74	<i>Betula pendula</i>	Ruwe berk
75	<i>Tilia tomentosa</i>	Zilverlinde
76	<i>Quercus rubra</i>	Amerikaanse eik
77	<i>Quercus rubra</i>	Amerikaanse eik
78	<i>Quercus rubra</i>	Amerikaanse eik
79	(verdwenen)	
80	<i>Quercus robur</i>	Zomereik
81	<i>Taxodium distichum</i>	Moerascypres
82	n.v.	
83	n.v.	
84	(verdwenen)	
85	<i>Quercus x heterophylla</i>	(geen NL naam)
86	<i>Taxodium distichum</i>	Moerascypres
87	<i>Quercus rubra</i>	Amerikaanse eik
88	<i>Quercus robur</i>	Zomereik
89	n.v.	
90	<i>Carpinus betulus</i>	Gewone haagbeuk
91	<i>Castanea sativa</i>	Tamme kastanje
92	<i>Castanea sativa</i>	Tamme kastanje
93	<i>Acer saccharinum</i>	Zilveresdoorn
94	<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk
95	<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk
96	<i>Quercus rubra</i>	Amerikaanse eik
97	n.v.	
98	<i>Quercus rubra</i>	Amerikaanse eik
99	<i>Quercus rubra</i>	Amerikaanse eik
100	<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk
101	<i>Platanus x hispanica</i>	Plataan
102	<i>Quercus robur</i>	Zomereik
103	<i>Populus x canadensis</i>	Canadapopulier
104	<i>Fagus sylvatica</i>	Gewone beuk
105	<i>Gymnocladus dioica</i>	Amerikaanse doodsbeenderen boom
106	n.v.	
107	n.v.	

108	n.v.	
109	n.v.	
110	n.v.	
111	n.v.	
112	Aesculus hippocastanum	Witte paardenkastanje
113	Ginkgo biloba	Ginkgo

Bomen, niet genoteerd in 2004

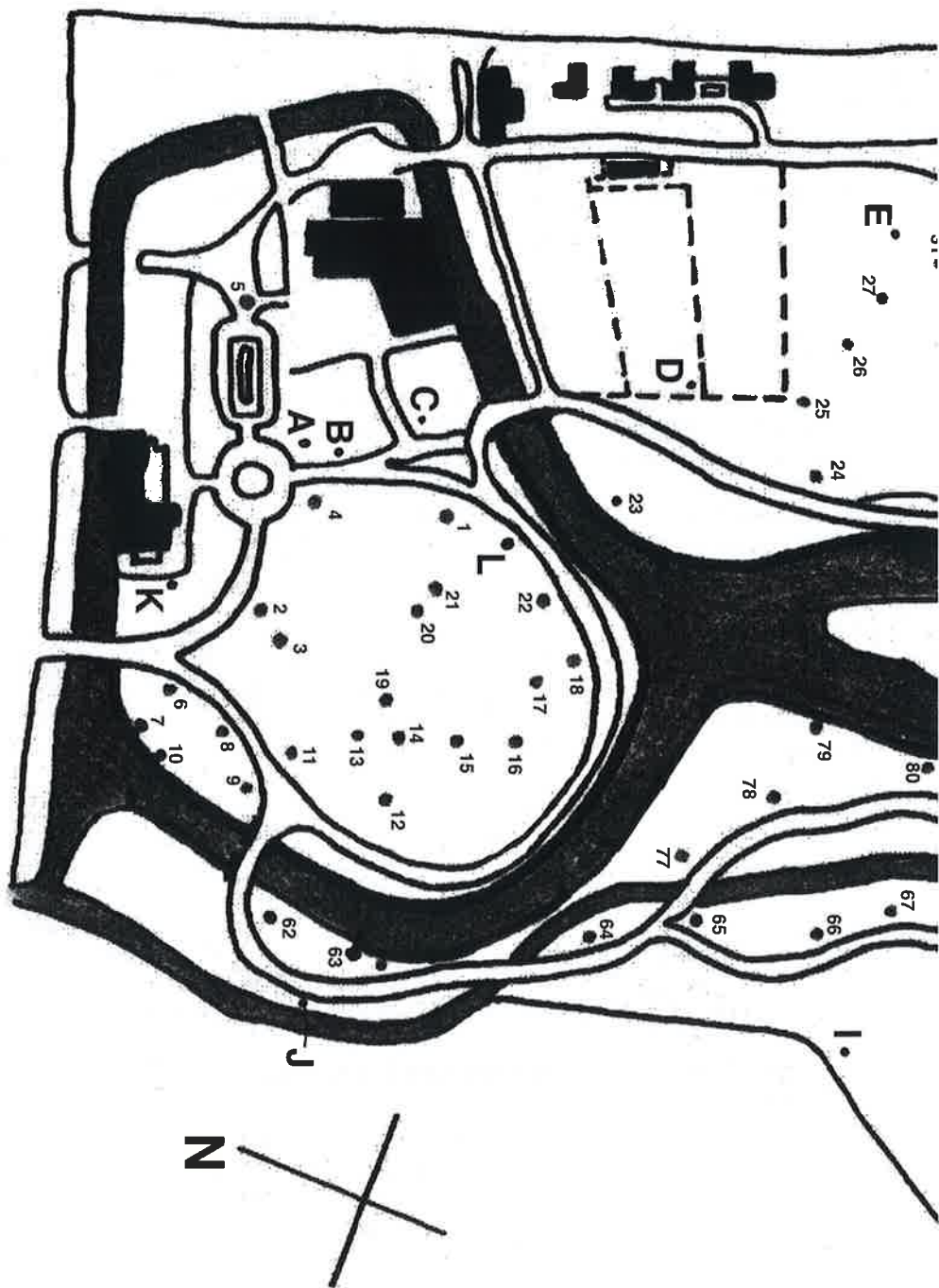
A	Cunninghamia lanceolata	Chinese spiescypres
B	Gleditsia triacanthos	Amerikaanse gleditsia
C	Liriodendron tulipifera	Amerikaanse tulpenboom
D	Quercus robur	Zomereik
E	Prunus serotina	Amerikaanse vogelkers
F	Metasequoia glyptostroboides	Watercypres
G	Aesculus hippocastanum	Witte paardenkastanje
H	Quercus cerris	Moseik
I	Ailanthus altissima	Hemelboom
J	Robinia pseudoacacia	Gewone robinia
K	Liquidambar styraciflua	Amerikaanse amberboom
L	Carpinus betulus	Gewone haagbeuk
M	Diospyros lotus	Dadelpruim

Paul Goetghebeur

Mededeling in verband met Erfgoeddag

Op Erfgoeddag zullen in de Plantentuin foto's getoond worden van activiteiten die door De Vrienden van de Plantentuin georganiseerd werden. Enkele deelnemers kunnen op de foto's herkend worden.

Wie wenst niet te kunnen herkend worden, kan contact opnemen met Karel Reusens (contactgegevens op p. 102).

Grondplan Maaltepark

De straatmus en nog veel andere Vrienden genoten van

DE FIETSTOCHT op 30 augustus 2008

Het was uitgerekend die zaterdag zonnig, een heerlijke dag om van de ene tuin naar de andere te fietsen.

De start was voorzien in Afsnee aan de kerk. Dit romaans kerkje, met rondom een rustgevend kerkhofje, is gelegen aan de Leie. De huidige bewoners van het huis onder de kerktoren waar ooit Cyriel Buysse woonde lieten hun prachtige Ginkgo biloba bewonderen

Op matig tempo fietsten wij door de Veurestraat naar de tuin van Claudine. Vanuit de living geniet ze van haar mooi aangelegde voortuin. Middenin staat een beeldhouwwerk uit marmer getiteld "lovebirds". Het verbeeldt twee vogels die naar elkaar toevliegen en is ontworpen door een kunstenaar uit Zimbabwe. Het ontwerp van de aanplanting laat prachtige vergezichten op uitgestrekte velden toe. De aan de achterkant vloeiende Leie maakt het idyllische plaatje compleet. Het is wel jammer van de speedboten. Wij werden verwend met koffie, thee en zelfgemaakte gebakjes.

Eventjes de straat oversteken en wij waren bij Jef en Gilberte. Zij zijn niet alleen liefhebbers van bloemen en planten maar je kunt er ook fruit plukken, noten rapen en verse groenten smullen. Hun groene vingers behalen prachtige resultaten. Eigenlijk hadden zij ons willen verrassen met een drankje maar dat was toch een beetje te veel van 't goede. Misschien iets voor later op de dag?

Vandaar reden wij naar het landhuis Beelaert. Na een rondleiding langs de vijver was er geen déjeuner sur l'herbe maar wel op de trap van 't terras met zicht op de Leie. Gezien onze jeugdige leeftijd was dat meer comfortabel. Een goed belegd brood en daarna appelmoes met vlierbessen waren niet te versmaden. De eigenares maakte met ons een wandeling door haar bos. 't Was heerlijk om er te vertoeven maar er stond nog heel wat op 't programma.

Twee lieve dames deden dienst als bezemwagen en zorgden voor bagage. Afspraak aan het "gemeentehuis" van Latem! Vergeet het, ze zaten ons met een drankje tevergeefs op te wachten aan de galerij Pieters tot hun Euro viel en ze dus een halfuur later aankwamen. En wij maar trappen! Het is heel boeiend Paul te volgen wanneer hij een uiteenzetting geeft over bloemen en planten maar als het gaat omtrent de te volgen route... Blijkbaar leiden volgens zijn visie alle wegen naar Rome! En Karel kwam tot de vaststelling dat hij enkele schapen van zijn kudde kwijt was. Hij mocht een onvoorziene sprint inzetten om de groep weer samen te brengen. Goed voor zijn conditie!

Een drankje in Latem was voor ons, sportievelingen, onmogelijk te bekomen. Men had zijn handen vol met autotoeristen. Maar geen nood; Jef en Gilberte nodigden ons uit om na de voettocht in het natuurreservaat en het bezoek aan de bamboetuin terug te fietsen naar hun tuin. Met overvloedig frisdrank, bier, wijn en versnaperingen, en in tuinzetels die als paddenstoelen uit de grond rezen, konden wij nog lang gezellig napraten in de schaduw van een gigantische Magnolia.

Dank aan allen die ervoor zorgden dat het een fijne zaterdag werd. Jammer voor de kandidaten die de zondag gekomen waren.

De straatmus moest een hevige wind trotseren om haar soortgenoten te zien en dit op

De uitstap naar zee op 7 september 2008

Vooraleer wij de Baai van Heist bereikten kregen wij zicht op het uitgebreide havengebied. Ditmaal kwam de regenkledij goed van pas. Na een opwarmertje (koffie, een jenever) gingen we op stap.

De verantwoordelijke van het reservaat gaf ons een boeiende uiteenzetting. Het is ongelooflijk hoe een gebied kan veranderen als het beschermd wordt. Als kind kenden we dit enkel als zandstrand; nu groeit er een grote verscheidenheid aan planten. Het gevolg is dat ook

vogels er zich thuis voelen o.a. de dwergstern afkomstig van Senegal. Het reservaat strekt zich uit tot in zee. Na de stevige wandeling was het lekker middagmaal met een glas wijn niet te versmaden.

Intussen was het zonnig geworden en konden wij in Bredene een enorm kleurenpalet bewonderen van Dahlia's, een uitgebreide verzameling van meer dan 500 cultivars. Het was mooi om zien maar wel een poespas van jewelste. Het moet zeker een heel karwei zijn om al die verschillende knollen volgens hun soort te bewaren en terug te planten.

We hadden een strak schema. Om 15 uur stond een natuurgids ons "geduldig" op te wachten aan de IJzermonding. En we waren maar een half uurtje te laat, mét verwittiging . Niettegenstaande een heel zwarte wolk, die gelukkig langzaam naar het binnenland dreef, bleef het zonnetje maar schijnen. De natuur heeft zich ook hier goed hersteld na het opdoeken van de marinebasis, mede door de prestaties van Natuurpunt. Met enorm enthousiasme toonde de gids ons de rijkdom van de plantengroei. We mochten proeven van Rucola. Hij liet ons de strandvlo (kleine kreeftjes) zien. Omdat veertig schapen voor begrazing zorgen moesten we natuurlijk wel uitkijken waar we liepen.

Het is de hoogste tijd om Moeder Natuur het respect te tonen die ze verdient. Per bus de Belgische kust exploreren was een enig en zeer geslaagd idee.

Wie nog een drankje wou moest even volharden; zondagavond-sluitingsuur, maar de aanhouder won alweer.

Alle deelnemers kunnen bevestigen dat het de moeite waard is om met de Vrienden van de Plantentuin erop uit te trekken.

Hartelijk dank aan Paul voor deze leuke en interessante uitstap.

(zie ook jrg. 27 nr 2 blz. 48-51)

Jaarverslag 2008

Naar goede traditie schrijft jullie secretaris aan het einde van het jaar een verslag over hoe het er het voorbije jaar aan toe ging in de vereniging. De trouwe lezers, sympathisanten en vrienden waren er dikwijls zelf bij en kunnen best zelf vertellen hoe het was. Mondelinge reclame voor onze Plantentuin is nog steeds de beste manier om de bekendheid van de Plantentuin te vergroten.

Tevens is dit verslag een ode en bedanking aan allen die dit jaar terug de vereniging hebben gesteund en zich hebben ingezet voor de Plantentuin. In naam van het bestuur en uit eigen naam hartelijk dank hiervoor.

Een kort overzicht van onze activiteiten in de plantentuin.

We beginnen zoals steeds met de gidsbeurten. Elke eerste zondag van de maand (van februari tot november) was ons gidsenteam paraat om mensen rond te leiden in de Plantentuin. Er waren bijna elke maand themawandelingen, tevens waren er ook de algemene rondleidingen zodanig dat wie nieuw was in de Plantentuin de meeste hoekjes en kantjes toch al eens kon bewonderen.

02/03/08 Succulentenkas door Cyrilla Gillis

06/04/08 Lentegebeuren door Harald Evrard

04/05/08 Bomen in de Plantentuin door Joost Buysse

01/06/08 "Op uw Gezondheid", het verhaal van planten en alcohol door
Hilde Van Crombrugge

06/07/08 Succulenten in de ganse tuin door Jean De Prez

03/08/08 Klimplanten door Werner Latte

05/10/08 Herfstkleuren en groenblijvers door Gerda Postelmans

05/10/08 Proeverij van kweeper en mispels door Hilde Mortier

Tijdens de Gentse Feesten hebben de gidsen ook hun beste beentje voor-
gezet.

20/7/08 Succulentenkas door Cyrilla Gillis

21/7/08 Planten in de Bijbel met proeverij door Hilde Mortier

22/7/08 Waterplanten door Jean De Prez

23/7/08 Klimplanten door Werner Latte

24/7/08 Planten en hun naam door Joost Buysse

25/7/08 Bloemen uit de Bloemekenswijk door Ferdinand Cobbaut

28/7/08 Vezelplanten door Rita Carron

En gingen er zelfs een paar extra activiteiten door.

20/7/08 Determinatie van planten door Paul Goetghebeur

23/7/08 Workshop voor kinderen met plantenmateriaal

28/7/08 Ludieke plantenruil

De nocturnes kenden terug veel belangstelling en in de officiële brochure van de Gentse Feesten konden vele toeristen, Gentenaars en anderen onze activiteiten duidelijk volgen.

In 2008 hebben we ook eens buiten onze eigen Plantentuin gekeken naar wat moois. Om u niet te veel te laten wenen zullen we hier enkele een opsomming geven van de activiteiten. Voor een nabespreking een impressie gelieve het ledenblad te lezen waar af en toe een mooi stukje staat geschreven over hoe het was....

13/01/08 Bourgoyen – Ossemeersen

01/05/08 Leupegem

04/05/08 Tuinen en duinen te Wetteren

29/05/08 tot 01/06/08 Vierdaagse tuinreis in Ierland

29/06/08 Tuinengordel, verwentuidag à la carte

30/08/08 Fietstocht : Leiezichten, natuur en Bamboe

07/09/08 Strandreservaat, van zout naar zoet, met een vleugje exotische kleuren

25/10/08 Herfstwandeling in het Maaltepark

Enkele activiteiten konden niet doorgaan. Orchideeën en geologie in de Boulonnais, ons eetfestijn.

Het eerste omdat met de wisselende weersomstandigheden het zeer moeilijk is om ver op voorhand een datum vast te leggen waarop deze planten mooi in bloei staan, het tweede omdat er te weinig inschrijvingen waren.

In de Plantentuin waren er naast de gidsbeurten nog tal van activiteiten die de Vrienden hebben georganiseerd of waar ze hun medewerking hebben aan verleend. Hierna volgt een niet limitatief lijstje ...

20/01/08 eerste snoeiles door Marc Geens

17/02/08 tweede snoeiles door Marc Geens

13/04/08 Lentebeurs

13/12/08 Algemene ledenvergadering

Onze redactieploeg maakte dit jaar terug 4 prachtige ledenbladen. De nummers van september en december hebben zelf een zeer speciale vouw in de rug waardoor ze echt als "boekje" kunnen worden gelezen. We bedanken hier onze redacteur, Paul Goetghebeur en de coördinator, Karel Reusens, alsook alle personen die meehielpen aan de teksten en instonden voor de verzending en afwerking van het ledenblad.

Naast al deze activiteiten zijn we ook een vereniging die de Plantentuin steunt. Dit jaar hebben we dit gedaan door meer naambekendheid te geven aan de Plantentuin tijdens onze gidsbeurten maar ook door enkele zaken binnen de tuin te financieren.

Zo betaalden we een mooie collectie nieuwe planten die werden aangekocht op een beurs in Sint Saulve te waarde van 350 euro. De collectie Peperomia's in onze plantentuin is de grootste en belangrijkste ex-situ collectie ter wereld, om deze collectie aan te vullen en up to date te houden hebben we 1739,27 euro geschonken om de financiële kosten hieraan verbonden te vergoeden.

Tevens betaalden we een student die hier een zeer nuttige vakantiejob heeft uitgevoerd en waardoor tijdens de vakantiemaanden de Plantentuin nog aantrekkelijker was dan voordien, dit kostte ons 1871 euro. Voorlopig totaal van milde schenkingen dit jaar is dus 3960,27 euro of voor de ietwat nostalgische leden onder ons 159.757 BEF.

Dit is natuurlijk enkel mogelijk dankzij de steun van alle leden. In 2007 stopte de teller bij 594 leden, dit jaar hebben we 565 leden een daling van 29. Jammer, maar we treuren niet want 84 leden hernieuwden hun lidmaatschap vorig jaar niet, dit betekent dus dat er 55 nieuwe leden bij onze vereniging aansloten. Welkom aan iedereen en bedankt aan allen die reeds jaren lid zijn.

Eén van de zeer trouwe leden is onze redacteur en voorzitter Paul Goetghebeur. Alhoewel de titel redacteur niet echt juist is. Beter is het redacteur ad-interim. Enige verduidelijking. In het ledenblad van maart 1989, verschijnt op pagina 2 het volgende artikel.

“Onze vaste redacteur van dienst, Marcel Plus, is tijdens de voorbereidende werkzaamheden van dit nummer onwel geworden, en is in de kliniek opgenomen. We hopen op een spoedig herstel voor onze sekretaris, en wensen hem veel moed toe tijdens deze wat moeilijker dagen !

De verdere voorbereiding en afwerking van dit nummer is dan overgenomen door uw dienstdoende redacteur, Paul Goetghebeur.”

In geen enkele volgende publicatie hebben wij kunnen vaststellen dat de “dienstdoende” redacteur echt “redacteur” werd. Na een “voorlopige” carrière van 20 jaar als “dienstdoende redacteur” heeft de Algemene Vergadering van 13 december 2008 Paul Goetghebeur als “redacteur” van ons ledenblad aangesteld. Als waardering voor de reeds geleverde arbeid werd met het bestuur dan ook naar een passend cadeau gezocht. Eerst zonder medeweten van Paul maar het was te moeilijk om alles achter zijn rug te regelen. We zijn dan ook trots dat we hem en de Plantentuin voor de geleverde inspanning een grote financiële steun kunnen geven bij de aankoop van een nieuwe bobcat “Agrione”. De huidige machine werd jaren geleden aangekocht na een succesrijke Orchideeëntentoonstelling, enkele jaren terug betaalden we de herstelling van de motor, maar heden is de machine echt aan vervanging toe. Hiervoor trekken we nog eens 5000 euro uit ons kas zodanig dat de aankoop een feit is.

Bedankt Paul, we hopen dat dit voor U en voor jouw en onze Plantentuin een mooi geschenk is, en hopen dat je nog jaren onze redacteur blijft.

Tot in de Plantentuin

Jullie Secretaris,
Ferdinand Cobbaut

Zaadlijst 2008

Beste leden,

Op deze koude en winterse dagen kijken we allen uit naar de komende lente. Waarom niet reeds plannen maken voor de inrichting van de tuin ?

Wij maakten alvast een selectie van leuke planten die u hierbij van nut kunnen zijn. Wedden dat enkele van de heesters, bomen of vaste planten u kunnen bekoren ? Of wenst u snel resultaat met éénjarige of tweejarige planten ?

Wie geduld heeft en droomt van lekker fruit kan zich aan de pawpaw of de *Ugni* wagen. De doornappel verdient dan weer een plaatsje op het terras. Veruit de grootste groep vormen de bloeiende vaste planten met bloemen in alle kleuren. Hier stopten we dit jaar enkele leuke rotsplantjes tussen zoals de bergzuring of de zomergentiaan.

In de legende vind je het beste tijdstip om de soorten van je keuze te zaaien. Houd er rekening mee dat niet alle zaden even kiemkrachtig zijn. Kies daarom zeker een 6-tal verschillende soorten, zo verhoog je de kans op succes.

Tuiniers en vrijwilligers oogsten en reinigen de zaadjes voor jullie, waarvoor hartelijk dank.

We wensen jullie weer een jaar vol tuinplezier !

Legende plantcode :

A : ter plaatse zaaien in de lente

B : ter plaatse zaaien vanaf half mei of voorzaaien in koude kas

C : in potjes zaaien in de herfst, overwinteren in koude kas

D : zaaien in koude kas, verspenen, afharderen en uitplanten

E : zaaien in de lente, verspenen en uitplanten

Bomen en struiken

- 1 C/D Asimina triloba, Annonafamilie
Pawpaw, kleine, bladverliezende boom met lekkere vruchten.
- 2 D Callicarpa japonica, Lipbloemenfamilie
Japanse struik met roze bloemen en paarse vruchten
- 3 E Camellia japonica, Theefamilie
Camelia, lentebloeier met wintergroene, glanzende bladeren
- 4 C Cercis siliquastrum, Vlinderbloemenfamilie
Europese judasboom, kleine boom met paarse bloemen in de lente,

- op de nog kale takken.
- 5 D *Clematis integrifolia*, Boterbloemfamilie
Kleine struik of vaste plant, met blauwe bloemen in de zomer.
 - 6 E *Cneorum tricoccon*, Wijnruitfamilie
Mediterrane struik met grijs-groene bladeren en gele bloemen in de lente.
 - 7 C/D *Cornus capitata*, Kornoeljefamilie
Chineze kopkornoelje, kleine groenblijvende boom met rode vruchten.
 - 8 C/D *Cornus kousa*, Kornoeljefamilie
Japanse kopkornoelje, kleine bladverliezende boom met opvallende witte bracteen.
 - 9 D *Daphne longilobata*, Peperboompjesfamilie
Groenblijvend struikje met witte bloemen in de zomer.
 - 10 E *Debregeasia longifolia*, Brandnetelfamilie
Tot 3 m hoge struik met oranje-gele vruchtjes in de zomer.
 - 11 E *Ephedra chilensis*, Ephedrafamilie
Brede struik met liggende takken. Bezemplant !
 - 12 E *Fumana procumbens*, Zonneroosjesfamilie
Dwergzonneroosje, mediterraan struikje met alleenstaande bloemen.
 - 13 C *Globularia cordifolia*, Weegbreefamilie
Hartbladige kogelbloem, kruipend dwergstruikje uit de bergen van Zuid-Europa.
 - 14 C/E *Halesia carolina*, Storaxboomfamilie
Kleine sneeuw klokjesboom, Chinese kleine boom of grote struik met witte bloemen.
 - 15 D *Holodiscus discolor*, Rozenfamilie
Bladverliezende struik met bloempluimen in de zomer.
 - 16 C *Hypericum olympicum*, Hertshooifamilie
Kruipende dwergstruik met gele bloemen.
 - 17 C/D *Ligustrum compactum*, Olijffamilie
Kleine boom met donkergroene bladeren.
 - 18 D *Lonicera hispida*, Kamperfoeliefamilie
Bladverliezende struik met geel-witte bloemen in de lente.
 - 19 D *Lonicera sacchalinesis*, Kamperfoeliefamilie
3 m hoge struik met paarse bloemen en donkerrode vruchten.
 - 20 D *Melicytus crassifolius*, Violtjesfamilie

- Dicht vertakte struik met leerachtige donkergroene bladeren.
- 21 E *Olearia phlogopappa*, Asterfamilie
Lentebloeiende, aromatische struik tot 3 m.
- 22 C *Paliurus spina-christi*, Wegedoornfamilie
Christusdoorn, gedoornde bossige struik met bloei in de zomer.
- 23 C *Parthenocissus quinquefolia*, Druivenfamilie
Vijfbladige wingerd, bladverliezende liaan met mooie herfstverkleuring.
- 24 E *Pavonia spinifex*, Kaasjeskruidfamilie
Struik met brede bladeren en gele bloemen.
- 25 C *Prinsepia uniflora*, Rozenfamilie
Struikje met smalle, puntige bladeren en witte bloemen in de lente.
- 26 D/E *Rosa rugosa*, Rozenfamilie
Rimpelroos, roos met geurende paars-roze bloemen.
- 27 E *Ugni molinae*, Mirtefamilie
Struik met donkergroene, glanzende bladeren, witte, geurende bloemen en zéér lekkere vruchtjes.

Eenjarigen en tweejarigen

- 28 A/B *Abelmoschus esculentus*, Kaasjeskruidfamilie
Okra, eenjarige gekweekte plant met hibiscusachtige bloemen, eetbare jonge vruchten.
- 45 A *Agrostemma linicola*, Anjerfamilie
Eenjarige plant met lijnvormige bladeren en roze bloemen.
- 31 E *Datura stramonium*, Nachtschadefamilie
Doornappel; grote eenjarige met witte of paarse bloemen, geschikt als balkonplant.
- 32 D/E *Digitalis grandiflora*, Weegbreefamilie
Groot vingerhoedskruid, tot 1 m hoge tweejarige met lichtgele bloemen.
- 34 E *Isatis tinctoria*, Kruisbloemenfamilie
Wede, tweejarige plant met rozet van grijsgroene bladeren en gele bloemen.
- 35 E *Lobelia inflata*, Klokjesfamilie
Blaaslobelia, paarse of blauwe bloemen in zomer en herfst.
- 36 A *Xanthium italicum*, Asterfamilie
Een soort stekelnoot, donkergroene driehoekige bladeren en dicht

- gestekelde vruchten.
- 74 A Fagopyrum tataricum, Duizendknoopfamilie
Franse boekweit; plant met driehoekig-pijlvormige bladeren.
- 81 A Iberis umbellata, Kruisbloemenfamilie
Scherm-scheefbloem, eenjarig mediterraan plantje met paarse bloemen in voorjaar en zomer.
- 103 A Reseda lutea, Resedafamilie
Eenjarige plant met gele bloemen.
- 114 B Silybum marianum, Asterfamilie
Mariadistel, rozetvormende, tweejarige plant met donkergroene, glanzende bladeren; paarse bloemhoofdjes in het tweede jaar.
- 120 A Verbascum blattaria, Helmkruidfamilie
Mottenkruid; tweejarige, sierlijke toorts, met glanzend donkergroen bladrozet.
- 121 A Verbascum phlomoides, Helmkruidfamilie
Keizerskaars; tweejarige forse plant met goudgele bloemen.

Vaste planten

- 30 A Barbarea verna, Kruisbloemenfamilie
Vroeg barbarakruid; bleekgele bloemen van april tot juni.
- 33 D/E Digitalis micrantha, Weegbreefamilie
Doorlevende soort vingerhoedskruid, mediterrane plant met geelwitte bloemen.
- 37 E Acanthus mollis, Acanthusfamilie
Zachte acant, een zuiders ogende plant met getande bladeren en forse bloeiwijzen, voor halfschaduw.
- 38 A/B Achillea millefolium, Asterfamilie
Gewoon duizendblad, zomerbloeiër met witte of roze bloemen.
- 39 A/B Achillea odorata, Asterfamilie
Tot 30 cm hoge vaste plant met witte of zacht gele bloemen.
- 40 D Aconitum angustifolium, Boterbloemfamilie
Een soort monnikskap, vaste plant met gelobde bladeren en blauw-violette bloemen.
- 41 D Aconitum callibotryon, Boterbloemfamilie
Monnikskap met blauwe bloemen.
- 42 D Aconitum tanguticum, Boterbloemfamilie

- Aziatische, windende monnikskap met grijs-blauwe bloemen.
- 43 C *Actaea pachypoda*, Boterbloemfamilie
Deze hoge vaste plant heeft witte of zacht rode bloemen en witte bessen op een dikke steel.
- 46 D *Allium lusitanicum*, Lookfamilie
Zomerbloeiër met paarse bloemen.
- 47 C *Althaea officinalis*, Kaasjeskruidfamilie
Heemst, tot 2 m hoge plant met behaarde, gelobde bladeren en licht roze bloemen.
- 48 C/D *Anemone magellanica*, Boterbloemfamilie
Plantje van 20 cm met alleenstaande bloemen.
- 49 C/D *Anemone virginiana*, Boterbloemfamilie
Zomerbloeiër tot 60 cm hoog.
- 50 C/D *Anemonopsis macrophylla*, Boterbloemfamilie
Vaste plant met lavendelkleurige bloemen.
- 51 C/D *Anthericum ramosum*, Agavefamilie
Vertakte graslelie, plant met vlezige wortels en grasachtige bladeren, tot 60 cm hoog.
- 52 E *Aristolochia paucinervis*, Pijpbloemfamilie
Klimmende plant met slanke, pijpvormige bloemen.
- 53 C/D *Armeria seticeps*, Strandkruidfamilie
Een soort strandkruid, zodevormende plant met roze bloemhoofjes.
- 54 C *Arnica mollis*, Asterfamilie
Tot 70 cm hoge vaste plant met gele bloemen.
- 55 E *Artemisia absinthium*, Asterfamilie
Absintalsem, grijsbladig, aromatisch kruid tot 1 m hoog, bloeit in zomer en herfst.
- 56 E *Asphodeline lutea*, Asfodelusfamilie
Gele asphodeline, mediterrane vaste plant met lijnvormige bladeren en gele bloemen in lente en zomer.
- 57 C/D *Aster porteri*, Asterfamilie
Plantje van 30 cm met witte bloemen.
- 58 D *Astragalus glycyphyllos*, Vlinderbloemenfamilie
Hokjespeul, zomerbloeiër met lichtgele bloemen.
- 59 E *Bomarea edulis*, Alstroemeriafamilie
Windende incalelie met groen-gele bloemen met paarse vlekken,

- knollen vragen winterschut.
- 60 D *Brimeura amethystina*, Hyacintfamilie
Blauwe bloemen in late lente of vroege zomer.
- 61 E *Caccinia strigosa*, Ruwbladigenfamilie
Vaste plant tot 40 cm met ruwe grijze bladeren en blauwe bloemen.
- 62 C/D *Carlina acaulis*, Asterfamilie
Zilverdistel, vaste plant tot 30 cm met wortelrozet en witte of paarse bloemen.
- 63 E *Cautleya gracilis*, Gemberfamilie
Zomerbloeiër tot 40 cm met rode bloemen.
- 64 D *Cephalaria uralensis*, Kaardebolfamilie
Vaste plant tot 1,25 m met paarse bloemen.
- 65 D *Cichorium intybus*, Asterfamilie
Wilde cichorei, hoge vaste plant met blauwe bloemen, bloeitijd van late lente tot vroege herfst.
- 66 D *Clematis mandschurica*, Boterbloemfamilie
Klimmende zomerbloeiër met witte bloemen.
- 67 E *Crambe maritima*, Kruisbloemenfamilie
Zeekool, kustplant met paarsgrijze bladeren en witte bloemen.
- 68 E *Dianthus knappii*, Anjerfamilie
Knappe hoge anjer met gele bloemen.
- 69 E *Dianthus plumarius*, Anjerfamilie
Grasanjer, geurende witte of roze bloemen in de zomer.
- 70 E *Dianthus pubescens*, Anjerfamilie
Doorlevende anjer, met alleenstaande rose bloemen, rotsplant.
- 71 C *Disporum cantoniense*, Herfsttijloosfamilie
90 cm hoge vaste plant met witte tot paarse bloemen.
- 72 E *Eremurus himalaicus*, Asphodelusfamilie
Uit een enorme groeipunt schiet elk jaar een bloeispeer de hoogte in.
- 73 D/E *Erysimum cheiri*, Kruisbloemenfamilie
Muurbloem, vaste plant uit Zuid-Europa met paarsgestreepte, oranje-gele bloemen.
- 75 E *Francoa appendiculata*, Francoafamilie
Rozetvormende plant met roze bloemen.
- 76 D/E *Galanthus reginae-olgae*, Amaryllisfamilie
Een bijzonder sneeuwkllokje, bolgewas met licht geurende bloe-

men in de herfst.

- 77 D/E *Gentiana septemfida*, Gentiaanfamilie
Zomergentiaan, tot 30 cm hoog plantje met diepblauwe bloemen.
- 78 C *Globularia aphyllanthes*, Weegbreefamilie
Een soort kogelbloem, tot 30 cm hoog plantje met blauwe bloemen.
- 79 D *Grindelia integrifolia*, Asterfamilie
Opgerichte, hoge zomerbloeiër met gele bloemhoofdjes.
- 80 E *Horkelia californica*, Rozenfamilie
Bodembedekkend plantje met witte bloemen.
- 82 C/D *Iris graminea*, Irisfamilie
Kleine iris met paarse bloemen.
- 83 C/D *Iris setosa*, Irisfamilie
Tot 90 cm hoge iris met bloei in late lente en vroege zomer.
- 84 C/D *Iris sibirica*, Irisfamilie
Tot 120 cm hoge iris met paarse bloemen in lente en vroege zomer.
- 85 D/E *Lathyrus aureus*, Vlinderbloemenfamilie
Vaste plant met donkergroen blad en oranje-gele bloemen.
- 86 E *Libertia sessiliflora*, Irisfamilie
Plant met lijnvormige bladeren en blauwe bloemen.
- 87 E *Lilium leichtlinii*, Liefamilie
Tot 120 cm hoge lelie met gele bloemen.
- 88 E *Lilium regale*, Liefamilie
Koningslelie, tot 200 cm hoge lelie met geurende, witte bloemen.
- 89 D *Limonium bellidifolium*, Strandkruidfamilie
Kleine vaste plant met spatelvormige bladeren en blauwe bloemen.
- 90 D *Limonium binervosum*, Strandkruidfamilie
Kliflamsoor, vaste plant met bladrozet en blauwe bloemen.
- 91 D *Limonium minutum*, Strandkruidfamilie
Rotsplantje met kussenvormig rozet en paarse bloemen.
- 92 D *Lychnis yunnanensis*, Anjerfamilie
Kleine vaste plant met smalle bladeren en witte bloemen.
- 93 E *Mirabilis longiflora*, Nachtschonefamilie
Een soort nachtschone, grote witte bloemen die 's avonds geuren.
Winterschut.
- 94 E *Oenante crocata*, Schermbloemenfamilie
Dodemansvingers, vaste plant met witte bloemschermen. Giftig !
- 95 E *Oenante pimpinelloides*, Schermbloemenfamilie

- Beverneltorkruid; witte bloemschermen.
- 96 D *Oxyria digyna*, Duizendknoopfamilie
Bergzuring; zomerbloeiende, kleine vaste plant.
- 97 D *Patrinia gibbosa*, Valeriaanfamilie
Vaste plant met fraai blad, en talrijke gele bloemetjes.
- 98 D *Peltoboykinia tellimoides*, Steenbreekfamilie
Vast plantje met bloei in vroege zomer.
- 99 C/D *Potentilla collina*, Rozenfamilie
Vaste plant met gele bloemen.
- 100 C/D *Potentilla hippiana*, Rozenfamilie
Gele zomerbloeiër tot 60 cm hoog.
- 101 C/D *Potentilla transcaspica*, Rozenfamilie
Tot 45 cm hoge zomerbloeiër.
- 102 D *Primula veris*, Sleutelbloemfamilie
Gulden sleutelbloem, lentebloeiër met bladrozet en gele bloemen.
- 104 C *Rheum palmatum*, Duizendknoopfamilie
Een grote soort rabarber, vaste plant met gelobde bladeren.
- 105 B *Salvia candelabrum*, Lipbloemenfamilie
1 m hoge zomerbloeiër met blauwe tot violet gevlekte bloemen.
- 106 B *Salvia glutinosa*, Lipbloemenfamilie
Kleverige salie, zodevormende vaste plant met hartvormige bladeren en bloei in nazomer.
- 107 B *Salvia viscosa*, Lipbloemenfamilie
Vaste plant met kleine roze bloemetjes.
- 108 D *Sanguisorba canadensis*, Rozenfamilie
Vaste plant met geveerde bladeren en grote witte aarvormige bloei.
- 109 C/D *Saxifraga hostii*, Steenbreekfamilie
Zodevormend plantje met witte bloemen.
- 110 D/E *Seseli montanum*, Schermbloemenfamilie
Bergseselie, sterk en langlevend; witte schermen op een zacht bedje van grijsgroen diep ingesneden blad.
- 111 E *Silene fruticosa*, Anjerfamilie
Lentebloeiër met lancetvormige bladeren en roze bloemen.
- 112 E *Silene maritima*, Anjerfamilie
Vaste plant met 's zomers witte bloemen.
- 113 E *Silene waldsteinii*, Anjerfamilie
Vormt een dichte zode, bloeistengel 25 cm, bloemen wit. Rots-

plant.

- 115 E Solidago virgaurea, Asterfamilie
Echte guldenroede, vaste plant met lancetvormige bladeren en gele bloemen in de nazomer.
- 116 C/D Stachys officinalis, Lipbloemenfamilie
Betonie, rozet van lange, groene bladeren en paarse, roze of witte bloemen in de zomer.
- 117 D/E Tanacetum haradjanii, Asterfamilie
Matvormende vaste plant met zilvergrijze bladeren en gele bloemhoofdjes.
- 118 D Thalictrum speciosissimum, Boterbloemfamilie
Prachtruit, forse vaste plant met bloei in de zomer.
- 119 D Trifolium rubens, Vlinderbloemenfamilie
Purpure klaver, roodpaarse klaver die bloeit van juni tot augustus.
- 122 D/E Vincetoxicum scandens, Maagdenpalmfamilie
Klimmende engbloem, windende soort met onooglijke bloempjes en grote, met zijde gevulde zaaddozen.

Hoe bestellen :

Stuur ons de nummers van je keuze (maximum 6 soorten). Vergeet niet een aan jezelf geadresseerde, *voldoende gefrankeerde omslag* toe te voegen.

Niet-leden kunnen enkel van dit aanbod gebruik maken indien ze alsnog lid worden.

Strookje afknippen en opsturen naar:

De Vrienden van de Plantentuin

K.L. Ledeganckstraat 35

9000 Gent

.....
Ik wens volgende soorten (enkel nr. noteren) :

Max. 6 : / / / / /

Eventuele vervangers bij uitputting voorraad: / / / /

Ik ben wel / nog geen lid (doorhalen wat niet past)

Naam en adres :

Beschermende en Steunende leden 2008

Beste Vrienden,

Mag ik hier opnieuw mijn allerbeste DANK uitspreken voor uw bijzonder gewaardeerde steun aan onze geliefde Plantentuin.

Met uw hulp is het voor ons mogelijk om bijvoorbeeld nieuwe planten aan te kopen voor onze collecties, om nieuwe, mooie bordjes aan te maken in de Plantentuin, om af en toe een klein of soms zelfs een wat minder klein toestel aan te kopen, en nog veel meer.

In de jaarverslagen die elk jaar door onze secretaris worden opgemaakt, en telkens in het laatste nummer worden gepubliceerd, kan u een overzicht vinden van wat mogelijk is geworden dankzij deze financiële ondersteuning.

Stuk voor stuk lijken ze misschien niet zo fenomenaal, hoewel af en toe een substantiële steun niet achterblijft, maar zoals u al lang weet : vele kleintjes maken één groot.

Daarom willen we u vragen om uw inzet verder te uit te bouwen, en meer specifiek om uw vrienden en collega's en familieleden te overtuigen om mee te helpen aan het uitbouwen van deze mooie, aangename Plantentuin. En kom samen met hen eerst een wandeling maken in deze tuin...

Graag tot volgend jaar !

Paul Goetghebeur

Mevr. M. Acke, 9940 Evergem
De H. P. Ameloot, 8200 Brugge
De H. A. Baert, 1000 Brussel
Fam. Bensch - Gillis, 9940 Evergem
De H. D. Bernard, 9250 Waasmunster
Fam. Biebauw - Cools, 9000 Gent
De H. L. Blontrock, 8904 Boezinge
De H. A. Blontrock, 8480 Eernegem
Mevr. K. Bonte, 9830 Sint-Martens-Latem
Mevr. M. Borms, 9991 Adegem
De H. Bossant, 9000 Gent
Mevr. Boulvain - Hebbelincx, 9051 Afsnee (Gent)
Mevr. J. Brandt, 9030 Mariakerke (Gent)
Mevr. J. Breemeersch, 9000 Gent
De H. A.B. Bruyns, NL 4541 AL Sluiskil, NEDERLAND
Mevr. G. Buyse, 9820 Merelbeke
Fam. Buysse - Bruggeman, 9031 Drongen (Gent)
De H. J. Buytaert, 9100 Sint-Niklaas
De H. K. Camelbeke, 3150 Wespelaar (Haacht)
Fam. Cardon - Deceunyncke, 8530 Harelbeke
Fam. Claeysens - Van Lierde, 9000 Gent
De H. F. Cloquet, 9820 Merelbeke
De H. F. Cobbaut, 9000 Gent
De H. L. Cobbaut, 9032 Wondelgem
Mevr. L. Colin 9032, Wondelgem
Mevr. G. Comhaire - Neyt, 9000 Gent
De H. J. Coppejans, 9030 Mariakerke
De H. M. Coppens, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
De H. Cornelis, 9050 Ledeborg (Gent)

De H. E. Craeynest, 9031 Drongen
 Fam. Criel - Compennolle, 9051 Sint-Denijs-Westrem
 De H. W. D'Haese, CA 92 131 San Diego California, USA
 De H. C. D'hondt, 9031 Drongen
 De H. P. Danneels, 9031 Drongen
 Mevr. Y. De Bacquer, 9000 Gent
 Mevr. M.L. De Beer, 9860 Scheldewindeke
 Mevr. A. De Block, 9000 Gent
 De H. W. De Boom, 9630 Zwalm
 Mevr. A. De Clercq, 9000 Gent
 De H. P. De Graeve, 8200 Sint-Andries (Brugge)
 Fam. De Graeve - De Loose, 9240 Zele
 Mevr. A. De Groote, 9000 Gent
 Fam. C. De Jaegere, 9880 Aalter
 Prof. D. De Keukeleire, 9090 Melle
 Mevr. B. De Laender, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
 Fam. De Loose - Depicker, 9820 Schelderode
 Mevr. S. De Mey, 9042 Sint-Kruis-Winkel
 De H. H. De Meyer, 9920 Lovendegem
 De H. C. De Permentier, 9070 Heusden (Destelbergen)
 De H. P. De Poorter, 9000 Gent
 De H. J. De Prez, 9041 Oostakker
 De H. A. De Proft, 9280 Lebbeke
 De H. E. De Regge, 9000 Gent
 Mevr. B. De Simpelaere, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
 Vic. Ph. De Spoelberch, 3150 Haacht - Wespelaar
 De H. L. De Vuyst, 9041 Oostakker
 Mevr. L. De Vylder, 8700 Kanegem (Tielt)
 Mevr. D. De Waele, 9000 Gent
 Mevr. J. De Wilde, 9052 Zwijnaarde
 Fam. W. Debunderie, 9000 Gent
 Mevr. F. Decroo - Desguin, 9660 Brakel
 Mevr. E. Denis, 9000 Gent
 Mevr. M.J. Dentandt, 9000 Gent
 Dr. P. Deschepper, 9250 Waasmunster
 Mevr. A. Desmet, 9000 Gent
 Mevr. A. Devriese, 8670 Koksijde (Oostduinkerke)
 Mevr. I. Doornaert - Vanderstraeten, 9790 Ooike (Wortegem - Petegem)
 De H. D. Duytschaever, 9840 De Pinte
 De H. W. Emery, 9000 Gent
 De H. D. Everaert, 9620 Zottegem
 De H. H. Evrard, 9050 Gentbrugge (Gent)
 Fam. Geens - Crauwels, 9930 Zomergem
 De H. L. Geiregat, 9000 Gent
 Prof. E. Geraert, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
 Fam. Germonpre, 9840 De Pinte
 Mevr. M. Gillis, 9052 Zwijnaarde (Gent)
 De H. P. Goetghebeur, 9000 Gent
 De H. A. Gorissen, 8300 Knokke-Heist
 De H. A. Govaert, 9290 Overmere
 Mevr. L. Hacquaert - Verlae, 9000 Gent
 Prof. J.P. Henriet, 9270 Laarne
 Mevr. M. Holsters, 9000 Gent
 Mevr. M. Hundhausen, 9031 Drongen
 De H. A. Huttert, 9830 Sint-Martens-Latem
 Mevr. Chr. Huttert, 9830 Sint-Martens-Latem

De H. H. Huys, 9041 Oostakker
 Mevr. M. Impens, 9000 Gent
 Fam. Jacobs - Boddaert, 9000 Gent
 Mevr. D. Keij, 9052 Zwijnaarde
 De H. W. Keppens, 9000 Gent
 Fam. Kerckhove - Paternotte, 9940 Ertvelde
 Dr. I. Kerremans, 9000 Gent
 Mevr. F. Köse, 9000 Gent
 De H. E. Laroy, 9920 Lovendegem
 De H. W. Latte, 9810 Eke (Nazareth)
 De H. R. Laureyns, 9900 Eeklo
 De H. B. Lemaire, 9070 Destelbergen
 De H. E. Lievens, 9000 Gent
 Mevr. C. Linseele, 9032 Wondelgem (Gent)
 De H. H. Loncke, 9041 Oostakker
 Mevr. B. Maes, 9820 Schelderode
 Mevr. B. Maes, 9820 Merelbeke
 Fam. Markey - Van Herzeele, 9041 Oostakker
 Fam. Martens - Demeester, 9920 Lovendegem
 Prof. em. J. Maton, 9790 Wortegem - Petegem
 Fam. Meersschaut - Van de Putte, 9830 Sint-Martens-Latem
 Fam. Mekers - De Waele, 9800 Deinze
 Fam. Meyvaert - Burghgraeve, 9920 Lovendegem
 Monumentenwacht Oost-Vlaanderen, 9000 Gent
 Mevr. S. Monville - Devreese, 9810 Nazareth
 De H. J. Moors, 9070 Destelbergen
 Mevr. M.-A. Neirinckx, 9300 Aalst
 Mevr. M. Neirynck, 9000 Gent
 Fam. Palette - Gillis, 9000 Gent
 De H. W. Panis, 9000 Gent
 Fam. Parewijck - Schockaert, 9860 Moortsele
 Mevr. Parmentier, 9000 Gent
 Dr. A. Peleman, 9070 Destelbergen
 De H. M. Peremans, 2040 Berendrecht
 Mevr. M. Peuteman, 9000 Gent
 De H. A. Philips, 9800 Deinze
 De H. J. Platteeuw, 9032 Wondelgem
 Mevr. G. Postelmans, 9000 Gent
 Mevr. B. Prové, 9280 Denderbelle (Lebbeke)
 De H. A. Rammeloo, 2920 Kalmthout
 Mevr. E. Rammeloo, 1500 Halle
 De H. R. Redele, 9820 Merelbeke
 Fam. A. Remouchamps, 9830 Sint-Martens-Latem
 Mevr. H. Roels, 9000 Gent
 Mevr. M. Saey - Martens, 9041 Oostakker (Gent)
 Fam. Samain, 9820 Merelbeke
 Mevr. F. Serbruyns, 9000 Gent
 Mevr. A.L. Simoens, 9052 Zwijnaarde
 Mevr. Sonnevile - De Block, 9860 Scheldewindeke (Oosterzele)
 Fam. Y. Speeckaert, 9000 Gent
 De H. G. Spruit, NL 4411 RE Rilland, NEDERLAND
 De H. R. Steurbaut, 9051 Sint-Denijs-Westrem (Gent)
 Stichting Arboretum Wespelaar, 3150 Wespelaar
 Fam. Storme - Maasen, 9810 Eke

De H. M. Suffys, 9820 Merelbeke
 Ir. & Mevr. Tas - De Vos, 8400 Oostende
 Prof. D. Tavernier, 9000 Gent
 Fam. Theylaert - De Saeger, 9000 Gent
 Fam. Tuytte - Dhondt, 9000 Gent
 De H. P.R. Van Assche, NL 4535 BP Terneuzen, NEDERLAND
 De H. X. Van Belle, 9031 Drongen
 Fam. Van Cappellen - Eckeman, 1860 Meise
 Mevr. H. Van Crombrugge, 9820 Merelbeke
 Fam. Van Damme - De Maesschalck, 9000 Gent
 De H. F. Van de Velde, 9170 Sint-Pauwels
 Fam. Van de Velde - Versee, 9052 Zwijnaarde
 De H. F. Van den Abbeel, 9000 Gent
 De H. A. Van den Bavière, 9160 Lokeren
 Mevr. D. Van den Bergh, 9052 Zwijnaarde
 Mevr. V. Van den Bossche, 9000 Gent
 Mevr. N. Van den Hende, 9041 Oostakker
 Mevr. G. Van den Heuvel - Janssens, 2170 Merksem
 Prof. em. P. Van der Veken, 9052 Zwijnaarde
 Mevr. F. Van Durme, 9052 Zwijnaarde (Gent)
 Fam. Van Haudenhuyse - Anteunis, 9050 Gentbrugge
 Mevr. L. Van Hoecke, 9820 Merelbeke
 De H. W. Van Hoorde, 9032 Wondelgem
 De H. R. Van Kerckhove, 9032 Wondelgem (Gent)
 Mevr. G. Van Langenhove, 9820 Merelbeke
 Prof. W. Van Loock, 9270 Laarne
 Mevr. E. Van Malderen, 9300 Aalst
 Fam. Van Oostveldt - Dierendonck, 2900 Schoten
 Mevr. M.C. Van Parys, 8755 Ruiselede
 De H. M. Van Vaerenbergh, 9030 Mariakerke (Gent)
 Mevr. L. Van Vlaenderen, 9800 Meigem
 De H. R. Van Vlierberghe, 9052 Zwijnaarde
 Mevr. N. Vandekerchove, 9940 Evergem
 Mevr. C. Vanden Baviere, 1090 Jette
 De H. E. Vandenbossche, 9830 Sint-Martens-Latem
 De H. J. Vandenbulcke, 9000 Gent
 De H. G. Vandenbussche, 9810 Nazareth
 Mevr. H. Vandersteene, 9000 Gent
 Fam. Vanhoutte - Roels, 9290 Overmere
 Fam. Verbeke - Seeuws, 9831 Deurle
 De H. L. Vercammen, 9052 Zwijnaarde
 De H. D. Vercammen, 9820 Bottelare
 Fam. Verhelst - Bruijns, NL 4551 HM Sas-van-Gent, NEDERLAND
 Mevr. S. Vermeire, 9971 Lembeke (Kaprijke)
 Fam. Vermeulen - François, 9160 Lokeren
 Mevr. A. Verschoore - Namurois, 7000 Mons
 Mevr. R. Verstraete, 8940 Wervik
 De H. R. Vervenne, 9080 Lochristi
 De H. L. Vervioesem, 2600 Berchem
 De H. A. Vrijdaghs, 3001 Heverlee
 De H. H. Walter, 9050 Gentbrugge
 De H. E. Wambacq, 1740 Ternat
 Fam. Waterinckx - De Vuyst, 9000 Gent
 Mevr. V. Watty, 9040 Sint-Amandsberg (Gent)
 Fam. Wauters - Colbrandt, 9000 Gent
 De H. G. Willekens, 9000 Gent
 Mevr. Gh. Ysebaert, 9991 Adegem

DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 27 - Nummer 4 - december 2008
ISSN 0777- 8821

Redactie en lay-out

Redacteur: Paul Goetghebeur. Coördinator: Karel Reusens

Aan de samenstelling van dit nummer hebben meegewerkt: Ferdinand Cobbaut, Chantal Dugardin, Cyrilla Gillis, Marc Libert, Paul Goetghebeur, Karel Reusens, Straatmus, Bernard Symoens.

Onze welgemeende dank gaat ook uit naar: alle vrijwillige medewerkers die zorgden voor plooi-, kleef-, en transport-activiteiten, die het verschijnen van het vorige nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 2008

Overname van artikels is alleen mogelijk ná schriftelijke toestemming van de redacteur

DIGITAL PRINT CENTER

WWW.ATLASCOPY.BE

-EINDWERKEN
-PRESENTATIES
-DOCTORATEN
-CURSUSSEN
-POSTERS
-KAARTJES....

HUNDELGEMSE STEENWEG 7
9050 LEDEBERG
09.245 02 25
PRINTING@ATLASCOPY.VB

Hubo

V o o r e l k e d o e - h e t - z e l v e r

Ottegemsesteenweg 248 9000 Gent TEL 09/222.26.63

Hundelgemsesteenweg 25 9820 Merelbeke TEL 09/230.46.16

Industrielaan 5 9620 Zottegem TEL 09/361.81.92

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 27 - nr. 4 - december 2008
ISSN 0777 - 8821
afgiftekantoor GENT 1

v.u. Paul Goetghebeur
K.L. Ledeganckstraat 35
9000 Gent

België - Belgique	
P.B.	
3/6124	9000

Erkenningsnummer P608176
